

KÖKTÜRK, Erol, “**Haritacılık Özel Sektörü: Türkiye’de Yeniden Yapılanma-Doğan Yeni Hizmet Alanları**”, *Türkiye 3. Harita Kurultayı*, 28 Ocak - 1 Şubat 1991, Ankara; Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası Yayını, 218-224, (19 s.).

T M M O B
HARİTA VE KADASTRO MÜHENDİSLERİ ODASI

T Ü R K İ Y E 3. HARİTA KURULTAYI
28 Ocak-1 Şubat 1991ANKARA

AÇIK OTURUM: HARİTACILIK ÖZEL SEKTÖRÜ

TÜRKİYE’DE YENİDEN YAPILANMA DOĞAN YENİ HİZMET ALANLARI

Doç. Dr. Erol KÖKTÜRK

EKİN Mühendislik Haritacılık Danışmanlık ve Tic. Ltd. Şti.

O. GİRİŞ

Harita özel sektörü, özellikle 1985’ler sonrası kendisini soruşturuyor; kendisini tanımlamaya, kimliğini ortaya koymaya çalışıyor. Önceki 2 kurultayda arayışlarını açıkça dile getirmiş.

Ancak görülüyor ki, sorunlar konuşuldukları yerde ve zamanda kalmışlar. Bir süre sonra, çoğu, olduğu gibi bir başka yere ve zamana aktarılmış. Çözülenleri yok mu? Kuşkusuz var. Fakat büyük bölümü ağırlaşarak bugünlere sarkmış.

Özellikle 2. Kurultay’daki 8 saatlik maraton açık oturumda birçok sorun didiklenmiş, olası çözümler dile getirilmiş. Bunlar belli bir sistematik içinde incelendiğinde, konuşulacak pek fazla bir şey kalmadığı sanılabilir. Değişen az şeyin olması ise, bazı konuların, ayrıntılarda boğulmadan yeniden ele alınmasını gerekli kılıyor.

Hele arayış “yeniden yapılanma” konusunda ise, ona uygun bir sistematigi ortaya koymak gerek.

Özel sektörümüzün konuşulmasını gerektiren nedenler vardır:

- Nicelik olarak harita mühendisi potansiyelinin 1/3 ü özel kesimde çalışmaktadır.
- Gelecek açısından bakıldığında, özel sektör, iş ve hizmet üretiminde giderek daha büyük bir paya sahip olacağına benzemektedir.
- Yapısı gereği, sektörde var olan ya da olacak etkinlik alanlarında boy göstermek zorundadır. Ya da yeniden var olması yeni iş alanları yaratmasına bağlıdır.
- Ülkedeki ekonomik yapıya bağlı olarak kamudaki personel politikası kötüye gittikçe çekim merkezi olma özelliği güçlenmektedir.

Sektör içi bu ve benzeri nedenlerin yanı sıra ülkedeki ve dünyadaki ekonomik-toplumsal gelişmelere

bağlı nedenler de vardır:

- Devletin küçültülmesi
- Piyasa ekonomisi uygulamasının yayılması
- Özel sektörün üretici olma zorunluluğundan yararlanması

Gelişmeler ve değişimler özel sektörü “özenilir” kılıyorsa da, özellikle bizim özel sektörümüzün içinde bulunduğu durum ve koşullar, deyim yerindeyse, “kazın ayağının pek öyle olmadığını” göstermektedir.

İşte bu nedenler ve sonuç, konuyu yeniden ele almanın gerekçeleridir.

Bu ele alış, sektörümüzün yakın geleceğine çözümler bulma arayışına dönüşürken, öncelikle bugün ve bir süredir aşamadığımız sıkıntılarımızın yakın geçmişteki köklerine bir kez daha eğilmeyi zorunlu kılmaktadır.

1. YENİDEN YAPILANMAYI ZORUNLU KILAN SORUN ALANLARI

Bizim özel sektörümüzün şu an içinde bulunduğu durumu betimleyen sorunlar nelerdir? Daha önce söylenenler ve yaşanmış gözlemler ışığında da şunlar saptanabilir:

1.1. İş Alanlarıyla İlgili Sorunlar

Hep dile getiriliyor: Sektör 2 iş noktası arasına sıkışıp kalmıştır

- Halihazır harita üretimi
- İmar planı uygulamaları

Bu kısır döngü büyük oranlarda sürüyor. Son yıllarda Karayollarının kamulaştırma, Orman Genel Müdürlüğü'nün orman kadastro ve sınır belirleme işleri, Dsi'nin sulama - kurutma projeleri gibi işler, kadastro teknik işleri, arazi toplulaştırması özel sektörün ilgi ve uygulama alanına girdi. Bunların yanı sıra

- TKGM'nün başlatmayı düşündüğü “yüzey ağı” kurma çalışması
- Harita-Kadastro Bilgi Sistemi

gibi işler yeni bir alan olarak ortaya çıkıyor.

Bunların yanı sıra “özel sektörün uygulama alanına girmesi gerekir” diye düşünülen

- Mühendislik ölçmeleri
- Kontrollük işleri
- Teknik altyapıların ölçümlenmesi
- Emlak pazarlama

gibi alanlar da tartışmalarda yer alıyor.

Özel sektöre yeterli ve sürekli iş olanaklarının yaratılması sorunu, temel sorunlardan birisini oluşturmaktadır. Bu nasıl gerçekleşecektir? Özel kesim yeni alanlara hazır mıdır?

Bir gerçek varsa o da şudur; Özel kesim var olmak ve büyümek istiyorsa, alışılmışla birlikte yeni alanları yaratmak zorundadır. Toplumun haritacılıktan beklentileri değişiyorsa, beklentiler yeni

olanaklar yaratıyor, ancak bunları gerçekleştirecek olanın adresi bilinmiyorsa, özel kesim bu sorunlara alternatif çözümler ve yollar sunmalıdır. Bu ise toplumsal beklentileri ve buna bağlı olarak mesleğin uygulama potansiyelini, sorun çözme gücünü izlemekten, yani kendini yeniden üretmekten geçer.

Özel kesim yeni alanları fark edebilme devingenliğinde ve bilincinde olmak zorundadır.

Gelişmekte olan bir ülkede, mühendislik ölçmelerinin sınırsız uygulama alanlarını, yeni teknolojilerin sunduğu yeni çalışma alanlarını yakalarken, yalnız sektör içini değil, komşu sektörleri de gözlemek, izlemek ve buralarda yeniyi, bugün olmayanı aramak gerekir.

1.2. İş Alma ile İlgili Sorunlar

Özel kesimin bugünkü temel sorunlarından birisi, iş alabilmedir. Gözlenebildiği kadarıyla, öyle ya da böyle (bu da değerlendirilecektir, şimdilik bu niteleme) iş yapılabilmektedir.

“İş alma” sorun alanı da başka alt sorunlarla doludur:

- Karne ve yeterlik
- Genç kuşak - yaşlı kuşak sorunu
- İhale Yasası ve kamu ile ilişkiler
- Bireysel yetiler ve bireylerle ilişkiler /ya da işbiricilik
- Kamuda çalışanların ve üniversitelerin özel sektör alanına girmesi
- Meslekten olmayan firmaların haritacılığa soyunması
- Anahtar teslimi ihalelerde bizim özel kesimimizin 2., 3. el olması
- Yabancı firmaların sektörde boy göstermesi
- Ölçsüz bir rekabet

Bunlar ve benzerleri özel kesimde çalışanların iş alabilmeleri konusunda karşılaştıkları sorunları oluşturmaktadır. Hepsinin ayrı ayrı incelenmesi ve didiklenmesi gerekir.

İş alma konusunda önemli sorunlar yaşanıyor. Kırgınlıklar oluşuyor. Dedikodular yapılıyor. Meslektaşlar arası ilişkiler zedeleniyor. Bu nedenlerle “iş alma olayını bazı nesnel ölçütlerle tanımlamak gerekir” demekle yetiniyoruz çoğunluk. Ancak bu ölçütlerde genel kabul gören tanımlara gitmek pek de kolay görünmüyor.

Karne, karne alma, karne yükseltme, karnenin önemi, karnenin belirleyiciliği, karne kiralama v.d. tartışılıyor. İhale Yasası'nın idareye verdiği yetkiler... 50. madde diyor ki “pazarlık yoluyla yapılan ihalelerde idare bir veya daha çok yükleniciyi çağırabilir”. O zaman idarenin yapacağı her ihale bu yasaya uygun oluyor. Bu yasa bir dönemin ürünü ve o dönemin genel mantığına da uyuyor. “Bu döneme ya da olası gelecek dönemlere uymuyor, daha adaletli olması gerekir” deniyorsa, bunu da tartışmak gerek.

Ölçsüz ve çoğu zaman gözleri faltaşı gibi açan rekabet olayı... Yani idare “bu iş 100 TL'ye yapılır” derken, bir meslektaş “ben bunu 25 TL'ye yaparım” derse bunu anlamak olanaksız. Bu bir rekabet özgürlüğü değil, rekabet savaşı değil, özel kesimin ya kendisinin farkında olmaması, kendi varlık nedeninin farkında olmaması ve kendisini yadsıması ya da bunu yapanların niyetleri-amaçları farklı. Onu da çoğumuz anlayamıyor. Var olmak için insanın kendisini ateşe atması düşünülemeyeceğine göre, rekabet konusunu da ciddi bir sorun olarak belirlemek gerekiyor. Yeni bir rekabet kültürü nasıl oluşturulabilir?

Kamuda çalışan meslektaşların iş yapmaları ve imzalatmaları. Bu da zor konuşulan konulardan biri. Birçok yakınma oluşuyor, özellikle yerel işlerle yaşamlarını sürdürenlerle o bölgedeki kurumlarda çalışan meslektaşlar arasında sürtüşmeler çıkıyor, işlerin kamuda tutulduğu ve bitirildiği yaygın

biçimde dile getiriliyor.

Öte yandan üniversitelerdeki bölümlerimizde, döner sermaye çalışmaları adı altında işler yapılıyor. Bilime ve bölümün araştırma faaliyetlerine dönük, örnek işleri anlamak olanaklı. Ancak öylesine işler döner sermaye kapsamında yapılıyor ki, bunu da amaçla bağdaştırmak olanaksız. Üniversitelerin özel sektör gibi iş yapması da, doğal olmayan bir uygulama olarak göze çarpmaktadır. Oysa bizim gibi ülkelerde, üniversitelerin kamuya ve özel kesime öncülük edeceği ve yol göstereceği, keşfedilmemiş öyle alanlar var ki... Ama burada tersi bir soruyu düşünmek de gerek. Acaba üniversiteye işin gitmesinin bir nedeni de özel kesime güvensizlik midir?

Diğer konular da çok önemli...

Anahtar teslimi ihaleler hem sorun, hem de bizim özel sektörümüzü yeniden yapılanmaya zorluyor.

Meslekten olmayan firmaların haritacılığa soyunması ise, denetim yoksunluğundan ve yasaları atlamalardan kökleniyor.

1.3. Yapısal - Örgütsel Sorunlar

Bu sorun alanı, uzun zamandır tartışmaların odağında yer almaktadır. Özellikle bu alandan çıkarak,

- “Biz bugün özel sektörden çok, serbest çalışan bürolar durumundayız”
- “Haritacılıkta bireysellik ağırlıkta”
- “Şirketlerin çoğu aile şirketleri”
- “Özel bürolar diyoruz, sektörün olmadığını anladık”

türünden değerlendirmeler yapılıyor.

Güçlü olabilmenin yolunun, güçlü örgütlenmeden geçtiğini herkes söylüyor da değişim yine olmuyor.

Burada aşlamayan nokta, olasılıkla, şu psikolojiden kaynaklanıyor: “Küçük Olsun, Benim Olsun”. Oysa özel sektör mentalitesiyle çatışıyor bu psikoloji.

Sektör ve özel kesim bugün “büyük düşünme” noktasındadır.

Her ne kadar piyasa ekonomisinden söz ediliyorsa da, böylesine bir ekonomik yapıda rekabet gücünü artırmak için örgütsel güçlülük ve tutarlılık gerekli görünüyor.

Çünkü sektörde şirketleşme deyince, durumun pek de iç açıcı olmadığı ortada. Adi şirketler (kişisel bürolar) dışındakilerin % 93’ü limitet şirket. Bu, iki ortaklı (çoğunluk) kişisel şirket olarak da değerlendirilebilir. % 5-6’lık anonim şirket türü yapılanma, cılız bir yapılanmanın göstergesidir.

Kamunun, küçük şirketleri A.Ş. olmaya zorlanmasından söz ediliyor. Bunun tersini de düşünmek gerekir. Fizikteki etki-tepki kuralı ışığında, büyük şirket olma, iş potansiyelini de etkileyecektir.

1.4. İş Yapma (Üretme) Sorunları

Hep şöyle düşünülüyor; “Önemli olan iş yapmak değil, almaktır”. Oysa bu aşamanın da değişik sorunları var. Bu sorunlar

- İş üretme düzeni, yani organizasyon
- İş üretme araçları, yani teknoloji

- İş üretenler, yani elemanlar
- İş ürettirme anlayışı, yani örn. taşeronluk
- İş üretme olanakları, yani akçalı kaynaklar
- İş üretme standardı, yani tüzel altlıklar
- İş üretme zamanı, yani verilen süre

gibi alt alanlarda incelenebilir.

Eğitimden gelen köklü bir iş organizasyonu birikiminin olmaması, iş yaptıkça, yani çantadan yetişerek bu yetinin edinilmesi önemli bir eksiklik olarak göze çarpıyor. Duyarlık, süre, maliyet, donatılar arasında en uygun ilişkilerin kurulduğu iş üretme süreçlerinin yaratılamaması önemli kaynak kayıplarının nedenidir.

21. yüzyıla giderken, yaşamımızın her alanına bir olay ağırlığını koyuyor; bilimsel-teknolojik gelişmeler. Bu gelişmelerin ürünleri bizim iş üretme sürecimizin her aşamasında, bir düşünce, yöntem ve çalışma düzeni değişikliğine zorluyor. Ancak değişik nedenlerle çağdaş teknoloji kullanımı yaygınlaşmıyor. Başta parasal sorunlar, yanlış seçim ya da seçim ölçütlerinin yetersizliği, bilgi eksikliği v.b. Ama biz bu donatıları kullanmazsak, başkaları kullanacak.

Nitelikli teknik eleman sorunu... Teknik elemanlar arası hiyerarşide karmaşa... Yönetici, mühendis, tekniker, teknisyen arasında uzmanlık karışmaları... Üniversiteler ve okullarda eğitim izlenceleri arası eşgüdümsüzlükler... Teknik eleman potansiyelini doğru ve yerinde kullanmama... Toplumsal yapının öğrettiği bir kolaylık; taşeronluk... Bu kuşkusuz her sektörde var. Ancak bizde boyutları farklı gibi. İş al, yapma, yaptır, yani devret. Taş atma, kolun ağrır. Bu müessese yaygın işliyor. Bazı denetimlerin olması, galiba gerekli.

İşe sıfırla başlayıp, sıfırla bitirmek var. Çünkü bizde ihalelerde avans işlemez. Masraf yaparsınız. Hakediş verilmez, iş gecikir. Sürtüşme başlar, iş uzar. Para parçalanır, iş biter. Alacak bitmez. Para pul olur. Para olmayınca iş dönmez. Kısır döngü döner durur.

Yönetmelikler var, yönergeler var. İller Bankası dışında, özellikle belediyelerde ve kadastrolarda, her birim ayrı bir yorum merkezi gibidir. A'dan B'ye gidersiniz, istenen değişir, düzen değişir, beklenti değişir.

İdare ihale yapar. Süre koyar. Kısadır, "iş kaçacak" diye karşı çıkılmaz. İş uzar. Süre uzatımı yoktur. Koşullar zorlanır, idare iş yapıyor olmalıdır. Süre uzamazsa iş bitmeyecektir ve birçok iş zamanında bitmez. Süre gerçekçi konulmamıştır.

1.5. İş Bitirmeyle İlgili Sorunlar

İş yapmanın iş bitirmeyle sonlanması gerekir. Ancak kontrol ve kabul süreçleri özel kesimi en çok biktiran aşamalardır.

Kontrol ve kabul işlemlerini genel ve dağınık kurallardan kurtaramamış olmak, işlerin bu aşamasının gereksiz uzamasına neden olmaktadır. Her kontrol mühendisinin yorumsuz uygulayacağı bir denetim kuralları demeti yoktur. Böylece olunca kabul işi, çoğunluk kişisel niyetlere, bilgi düzeyine, yorumlara ve ahlak ölçülerine bağlı olarak uzamakta ya da kısalmaktadır.

Bir kez gelişmiş hiçbir ülkede olmayan bizde var: yeni mezun bir meslektaşını hemen kontrol mühendisi yapmak. Olacak şey değil. Karne yükseltmeye baraj koymayı biliyoruz da, kontrol mühendisi olacak olana baraj koymuyoruz. Yeni mezun bir meslektaşını kontrol mühendisi yapmak, ona yapılacak en büyük kötülüklerden biri değil mi?

Birçok yönetmelik, genelge var da, genel bir "Kontrol-Kabul Yönetmeliği" yok.

Özel kesim bu aşamada kamuyla, çokça, karşı karşıya geliyor. Kuşkusuz iş üretme ve bitirme süreçlerinde özel kesime kamunun ve orada çalışan meslektaşların bakış açısı önemli. Bu bir kazanç ve yaşam tercihidir. Böyle olunca, konum değiştirme düşünceleri ilişkileri olumsuz etkilemektedir.

Kabul sürecinin uzamasında hem özel kesim hem de kamunun bir yararı olmayacağına göre, bu aşamayı en kısa sürede sonuçlandıracak bir iş ortamını yaratmak gerekir.

1.6. Sermaye Birikimi Sorunları

Özel sektör olmanın özünde sermaye birikimi, buna bağlı yatırımlar ve büyüme olayı vardır. Sermaye birikimi yapmadan var olmakla, özel sektörcülük olmaz.

Sermaye birikimi için, şirketin sabit giderlerinin her ay düzenli karşılanabilmesi, personel ücretlerinin ödenmesi, yani önce şirketi yaşatacak bir getirinin sağlanması gerekir. Ancak bu sağlandıktan sonra, tasarruf aşaması başlayacaktır.

Oysa baktığımızda, hele hele bugün, serbest çalışanlarımızın çoğu yaşam savaşı vermektedir. Koşulların ağırlığı sürececek olursa, bu kesimde bir seleksiyon (ayıklanma) yaşanması olasılığı yüksektir.

Zaten harita sektöründe dönen para, öyle büyük bir para da değil. Bunun değişik nedenleri var:

- Sektörümüzün genel bütçeden aldığı pay % 0, 1.5'dur.
- Kamunun finansman olanakları azdır.
- Birim fiyatlar düşüktür.
- Aslında maliyetler düşük, ancak hakedişin tamamını alma süresi uzun, dolayısıyla kazanç da düşüktür.

Tüm bunların sonucu, yıllardan beri çalışmış meslektaşın hiçbir şeyinin olmamasından söz edilir. Çoğu serbest çalışan, karın tokluğuna çalışmaktadır.

Bugün bir büronun ayakta kalması ayda 4-5 milyon net geliri olmasına bağlıdır. Şirket olunca ve maliyetler büyüdükçe bu rakam da büyüyecektir. 5 milyondan yılda 60 milyonluk net kazanç eder. 1500 şirket gözetildiğinde yalnızca net kazanç üzerinden 90 milyarlık bir rakam çıkar ortaya. Bu, ayakta kalma parası.

Oysa en baba kurumlarımızın harita özel sektörüne 1 yılda ayırdığı pay 10 milyarı geçmez. Bu da kırımlar ve enflasyonla eriyerek küçülecek bir paradır.

90 milyar, % 25'lik kar payı gözetildiğinde 360 milyar demektir. Ama sektörde bu paranın dönmediği bir gerçek.

Dolayısıyla sermaye birikiminin koşulları çok az şirket için söz konusudur.

1.7. Büyüme Sorunları

Sermaye birikimi, büyüme için önkoşuldur. Ancak büyümek için sermayenin iyi kullanılması da gerekir, özel sektörümüzde büyüme olayı cılız bir olaydır. Çünkü daha önce belirtildiği gibi, "büyüme"den, kendisi için büyüme anlaşılmaktadır.

Büyümek, güçlü yapılar kurabilmek, büyük işler yapmak, çok eleman istihdam etmek, gelişmiş teknoloji kullanmak, sektörde yeni yönelişlere katılmak demektir.

Oysa bizde dağınıklık egemendir. Tasarrufları sektör dışına kaydırma eğilimi egemendir. Tasarrufları sektör dışına kaydırma eğilimi egemendir.

Oysa bir meslek kendini yeniden üretmenin yollarını bulamazsa, tıkanıklıklarını hiçbir zaman aşamaz.

Büyüme için üretimin, yani iş kapasitesinin artması, bununla birlikte gelirin artması gerekir. Ters durumda büyüme yoktur.

Bizde iş kapasitesi olanlar bile, çoğunluk yakındıklarına göre, büyüme çarpıktır.

İş kapasitesinin artması ise,

- hem var olan potansiyellerden daha fazla yararlanma
- hem de yeni potansiyeller yaratma

yoluyla olacaktır.

1.8. Yasal Kısıtlayıcılar

Özel kesim için bir diğer sorun olanı, haritacılığın dayandığı tüzel altlıklardır.

Yasalarda, yönetmeliklerde eksiklikler ve eskilikler vardır. Bunlar uygulama farklılıkları olarak ortaya çıkarlar.

Sektörün bütünüyle ilgili olan bu dağınıklık, özel kesimin işleyişini düzenleyen kurallar için de geçerlidir.

Tüzel altlıklar, ülkemizdeki toplumsal-politik yapının gel-gitlerinin, dönemsel değişmelerinin izlerini taşımaktadır.

- Devlet ihale Yasası
- Karne Yönetmeliği
- İki adet Teknik Yönetmelik
- Gizlilik Yönetmeliği

Gerçi o kadar basit değil; ancak, bir çift koordinat değeri için güvenlik soruşturması aranması, aynı teknik işlerin standartlarının kurumlara göre değişmesi, sektörleşme sorunlarıdır.

Bir hukuk devletinde, bir toplumsal üretim alanı hukuk kurallarının güvencesine bağlanmaz da, hukuksal dağınıklıklara dayanırsa, işleyişin güçlü olması da elbet beklenemez.

1.9. Ülke Koşulları

Önünde sonunda her faaliyet, bir ortamda, bu ortamı oluşturan koşullar içinde gerçekleşir. Faaliyeti ve bunu yürütenleri koşullardan soyutlamak olanaksızdır.

Ülkemizde özel sektörün gelişme yolunda sıçramalar yaptığı dönem, olağan, demokratik ve özgür bir dönem değildir.

Toplumsal yapıdaki değişmeler bir zorlamadır, toplumsal gelişmenin yönü değiştirilmektedir. Ekonomide liberalizm adına devlet destekli ve müdahaleli bir dönem yaşanmaktadır. Ahlaksal

değerler, insan ilişkileri, insanın hedefleri farklılaşmaktadır.

Böyle bir ortamda sıçramalar yapan özel kesim,

- İş almada
- İş bitirmede
- Özel yaşamında

dönemin etkileri altına girmiştir.

- İşbitiricilik
- Ahlak ve rüşvet sorunları
- Karne işletme
- Lüküs yaşam

v.b. bu dönemin karakteristik sorunlarıdır.

Yani, özcesi, özel sektörün sorunları salt aile içi sorunlar değildir. Böylesi yaklaşım, sorunları saptamamızı zayıflatır.

Özel kesime, devlet eliyle destek verilen bu dönemde, erkle ilişkiler de yapıyı etkilemiştir. Gerçi bu ani ekonomik-toplumsal değişim zorlamasına bizim özel sektörümüz de hazırlanamamıştır. Her şeyden önce de düşünsel olarak hazırlanamamıştır.

Sonuçta sektör dışındaki firmaların, büyük devlet ihalelerinde sektör işlerini yapma dönemi başlamıştır. Bu salvo karşısında da serbest çalışanlar toparlanamamışlardır. Ama bu konu konuşulmuş, tartışılmış, yakınılmıştır.

Özel sektörün sorunları derken, düzenin bugünkü aşaması doğru tanımlanmalıdır.

1.10. Sektörün Yapısının Etkileri

Özel kesim, özel sektör, serbest çalışanlar, ne derirse, harita sektörünün bir parçası, onun içinde bir öge. Öyle olunca sektör güçsüzken özel sektörün güçlü, sektör dağınıkken özel kesimin derli-toplu olması olanaksız.

Doğrusu, sektörü bir bütün olarak büyütecin altına yatırmaktır. Herkesin de, bulunduğu yer bakımından, harita sektörünün, o bütünün bir üyesi olarak hareket etmesi gerekir.

Bu arada her işlev sahibi, deyim yerindeyse her haritacılık aktörü, görevlerini yaparken, faaliyette bulunurken yaratılacak ortak sonucu hesaplamalıdır. Kuşkusuz bu, idealize edilmiş bir yaklaşımdır.

Ama biz bir bütün olarak sektörleşmekten söz edeceksek, sektörleşmenin alt sektörlerine de aynı gözle bakmalıyız.

Yani bugün, “özel sektör sektörleşmemiş” derken, “sektörün diğer kurumları, doğru, çağdaş ilkeler ve kurallar temelinde yapısalıklarını kurmuşlardır” diyebilir miyiz? Örneğin “TKGM, İB”, ama örneğin “üniversiteler bu bütünün parçaları olarak özel kesimden çok daha iyiler” deme olanağı var mı?

Kamudan özel kesime bakış, daha çok erozyona neden olmadan iyi bir optiğe oturmalıdır... Özel sektörün varlık nedeniyle belediyenin, üniversitenin varlık nedeni farklıdır. Amaç aynıdır ve tanımlanmış hizmeti üretmektir. Ama özel kesim bunun sonunda kendi adına bir gelirin hesabıyla

hareket eder, kamudakiler tanımlanmış fix bir ücret kabulüyle hizmet üretirler. Bunun birbirine karışması sorunlar yaratmaktadır.

Özel sektörün kamuyla ilişkilerinde, iş almada, altlıkları edinmede, yaptığı işi bitirmede, en küçük işten büyüğüne kadar değişik zorluklar yaşanıyor. Yaşanması gerekenler var, gerekmeyenler var. Bazı alışkanlıklara direnç gösterenlerin işleri sürüncemede kalıyor. Gelgitler başlıyor. Yani daha oturmamış süreçler var.

Kamu, özel kesime, üreteceği işler için yeterli altlıkları sunamıyor. Kadastro ve tapu bilgilerindeki gibi. Kendi yapacaklarının, yapmak zorunda olduklarının dışında, özel kesim, kamunun işleriyle de uğraşılıyor.

1.11. Kimlik Sorunu

Sorunlar çerçevesinde özel kesimin net bir kimlikle ortaya çıkamaması, biraz sırtıtmaktadır. Belli bir kimlikle ortaya çıkmak, o kimliği oluşturma önkoşuluna bağlıdır. Bunun olmamasının değişik nedenlerine değinildi.

Bugün özel sektör denen bir sektörümüzün olmadığı, bu koşullarda da olamayacağı serbest çalışanların kendilerince belirtiliyor.

özel sektör, serbest çalışan, müteahhit, yüklenici şirket, bizde aile şirketi nitelermeleri yapılıyor.

Kuşkusuz özel kesimin tüm birimlerinin aynı düzeyde örgütlenmiş olması beklenemez. Ama 1500 rakamının içinden hiç olmazsa iki elin parmakları kadar sayı, “Biz özel sektörüz”¹ diyemiyorsa, burada yetersizliklerin yanı sıra bir kimlik sorunu da vardır.

Sektörümüzün özel kesiminin kendi dışına bu anlamdaki zayıf yansıması dikkat çekmektedir ki, kendilerine özel sektör diyen sektör dışı firmalar haritacılığa soyunuyor.

1.12. Denetim

Özel sektörün denetlenmesi, sektör içinde denetim, mesleki etkinlik alanlarında denetim çok önemli bir sorun alanı olarak karşımıza çıkmaktadır.

Mesleki etkinlik alanlarında denetimsizlik, birçok haritacılık işinin meslekten olmayanlarca yapılması sonucunu doğuruyor.

Sektör içinde denetim yetersizlikleri, farklı uygulama, üretim ve kalite sonuçlarıyla karşılaşılmasına neden oluyor.

özel sektörün denetlenmesi üzerinde özel olarak durmak gerek, özel kesim,

- Yaptığı işler
- Meslektaşlar arası ilişkiler / davranışlar

açısından denetlenmelidir. Bu denetlemeleri

- Özel kesim kendi içinde yapabilir
- Kamu yapabilir
- HKM Odası yapabilir.

Oto-denetimin sağlıklı işlediği pek söylenemez. Yani kendi kurallarını koymuş bir yapı söz konusu

olmadığından, oto-kontrol da zayıf işlemektedir.

Kamu, özel kesimi yaptırdığı işler nedeniyle, teknik yönden denetlenmektedir. Bunun da yeterli olmadığı, daha doğrusu her işin özelliğine göre, az yorum yapılabilen, normlaştırılmış bir faaliyet olmadığı daha önce vurgulanmıştı.

Özel sektörün başka açılardan da denetlenmesi gerekir.

- Meslek ahlakı
- Meslektaş ilişkileri
- Kamuoyuna yansımaya

açılarından denetimi Oda yapmalıdır. Her serbest çalışan dilediği gibi davranma rahatlığında olmamalıdır, örneğin imar uygulamalarındaki olumsuz sonuçlar ve çıkarıcı davranışlar nedeniyle sektörün kamuoyunda tartışılabilir duruma gelmesi karşısında ne yapılmıştır? Oda'nın böylesi ve benzeri konuları değerlendirmesi, cezai yaptırımlara gitmesi, ilgili organlarını işletmesi de özel kesimdeki toparlanma için gereklidir. Yalnızca vize uygulaması, denetim için yetersizdir.

2. GELECEK PERSPEKTİFLERİ

Sorunlar çok. Sayılanlarla, sayılmayanlarla özel kesimin aşması gereken birçok sorun var. Sorunları sıralamak yetmiyor kuşkusuz. Daha önemlisi ve yapılması gereken, sorunların aşılması; yani çözüm üretilmesi. Çözümleri ve önerileri alt alta sıralamak ise yetersiz kalıyor. Bunları kerelerce yaşadık, yaşıyoruz.

Sorunların nedenlerine doğru tanımlar koymak, bunlar üzerinde düşünmek gerekiyor. Bu arayışları, nasıl bir gelecek ortamı bekliyor? Özel kesim çözüm arayışlarını nasıl bir geleceğe yönlendirmelidir? Bu soru, derinlemesine kafa yorulması gereken bir konu. Bunu çizemezsek, dünyanın nereye gittiğini izlemez, kavrayamazsak, “yine olmadı”nın, “olmuyor”un umutsuzluğu ve karamsarlığı kaçınılmaz olacaktır. Olaylar biraz olsun tanımlanabilirse, onların peşinden sürüklenmek yerine, onlara yön vermek olanaklı olabilir.

Bu noktada önemli bir yapısal koşul kendisini gösterecektir. Güçlü olunacaksa, güçlü bir sektör ve Özel sektör yaratılacaksa, gerçekçi ve doğru öngörüler yapmak gerekecektir. Ama önce bugünün psikolojisinden kurtulup, geleceği belirleyecek gelişmeleri saptamak koşuluyla.

2. 1. Dünya Konjonktüründeki Değişmeler

1989-1990 yılları, dünya konjonktüründe önemli değişimleri yanı sıra getirmiştir. Hızlı gelişen olaylar, yıkılmaz-değişmez gibi görünen toplumsal yapılarıdaki baş döndürücü gelişmeler, bunları izlememizi bile zora sokmuştur.

Şimdi, artık daha demokratik, daha özgür, insan haklarına daha saygılı, çevreye daha çok önem veren, barışçıl bir gelecek var önümüzde. Olayların ortaya çıkardığı panorama böyle. Bu panoramada insan, birey olarak insan, ön plana çıkmaktadır. Gelecek, insanı göz ardı eden değil, önemseyen bir gelecek olacaktır.

Bu gelecekte özel girişimcilik, önemli bir role soyunmaktadır. Düzenin ekonomik temeli ne olursa olsun, özel girişimcilerden daha fazla yararlanılacaktır. Onun gizil güçleri, daha çok ve albenili üretme özelliği daha fazla değerlendirilecektir. Ancak toplumsal adalet nedeniyle, gelire toplumsal yükümlülükler getirilecektir.

Dünya konjonktüründe de, üretim alanında da, toplumsal yaşamın diğer alanlarında olduğu gibi, çok

renklilik önemli bir özellik olarak kendisini gösteriyor.

Bunun altını çizmek gerek.

Yani gelecekte, özel kesim, toplumsal üretimde artan bir rol oynayacak... Öyle görünüyor...

2.2. Devlet Nerelerde Ne Kadar Küçülecek?

Özel kesimin toplumsal üretimde daha fazla rol alması, eski düşüncelerin, bakışların ve yaklaşımların derişmesinden kök almaktadır: Devletçi düşünce anlayışı.

Bugün bu düşüncede çok köktenci değişmeler izlenmektedir. Devletsiz toplum, bugün, kuramsal olarak düşünölmektedir. Kılııda, bunun, kestirilemez bir sürede gerçekleşecek ütopya olduğu bir gerçek.

Devletin yapısını, toplumu oluşturan kesimler arası denge belirlemektedir. Totaliter devletten demokratik devlete uzanan bir yelpaze söz konusudur.

Özlemimiz, beklentimiz, arzumuz, demokratik devletten yana. Böyle bir devlet, demokrasinin özüne de uygun olarak, çok renklilik taşıyacaktır. Bu çok renklilik içinde hangi renkleri taşımalıdır devlet?

Devletin, giderek, toplumsal adaletin koşulları oluştuğunda, gelir dağılımında belli dengeler oluştuğunda, toplumsal gönençte uçurumlar ortadan kalktığında, üretim alanından sosyal hizmetler alanına kayması beklenmektedir. Toplumsal olgunluk- geliştikçe, birçok görevin ve işin topluma devredilmesi zamanı gelmektedir. Böylece devletin üretim alanından bölüşüm alanına kayması, bu alanda görevler üstlenmesi savunulmaktadır. Devlet, bölüşümde sosyal adaleti ve üretimin rekabetçi koşullar altında cereyan etmesini sağlayacak, çevrenin kirlenmesini önleyecek müdahaleleri yapmalıdır; esas sorumlulukları sosyal hizmetler alanında, sağlıkta, eğitimde üstlenmelidir (Şahin Alpay 1990).

Bu durumda, ekonomide verimlilik ve üretkenlik sağlama amacıyla iş ve hizmet üretiminde özel kesime yeni ve artan rollerin verileceği bir gelecek bekliyor bizi.

2.3. Bilimsel-Teknolojik Devrimi Yakalamak

Çizilen çerçeve içinde, ekonomik-toplumsal ve siyasal koşullarda ortaya çıkan değişmeler, karşılıklı etkileşim içinde, bir başka akıl almaz süreçle bütünleşmektedir.

Bu öyle bir süreç ki, artık biz istesek de istemesek de gelişiyor; istek de istemesek de ürünleriyle karşılaşılıyor; ve giderek istememek diye bir şansımız kalmıyor; istemek zorundayız.

“Bilimsel ve teknolojik devrim” nitelemesi, bilim ve teknolojideki gelişmelerin toplumsal etkilerine ve bu etkilerin toplumsal yapıda, toplumsal yaşamda köklü değişimler yaratmakta olduğuna işaret eden, bunu vurgulayan bir belirlemeyi içermektedir.

Aslında bilim ve teknolojideki gelişmeleri, temasa geldiğimiz ya da varlığından haberdar olduğumuz somut ürünleri aracılığıyla, şu ya da bu ölçüde, hepimiz izliyoruz, işte hızla değişen bilgisayar kuşakları... 1982’de ortaya çıkan 4. kuşak aradan daha 10 yıl bile geçmeden, Japonların 5. kuşak olarak nitelendirdikleri yeni bir kuşağa yerini bırakmak üzere; “yapay zekalı” ya da “doğal konuşma dilleriyle iletişim kurabilen” bilgisayarlardan, artık günlük basında bile sıkça söz ediliyor. Bilgisayar iletişim ağları, optik lif iletişimi, derin uzay iletişimi gibi iletişim sistemlerinin hızla yaygınlaştığını biliyoruz. Hemen hemen bütün sanayi üretimi ve hizmet üretimi alanlarında operasyon ve proses denetiminin bütünüyle elektronik sistemlere bırakılması yolunda büyük yollar alındığını “robotik

bilimi” olarak anılan bir bilim dalı doğduğunu ve “sanayi robotları” uygulamasının hızla yaygınlaştığını da biliyoruz.

Bilgisayarlar, robotlar... (Aykut Göker 1990).

Bu çağdaş gelişmeyle genelde sektörün, özel olarak da serbest çalışanların bütünleşmesi kaçınılmaz. Bugünümüzü belirleyen, ama geleceğimizi daha çok belirleyecek olan bir süreç bu... Bu gelişmenin ürünleri neleri etkileyecek?

Öncelikle düşüncelerimizi, çalışma yöntemlerimizi: Bu yenileşme tüm diğerlerinin aynı zamanda önkoşulu. Bu olmayınca, yani bilimsel-teknolojik devrim ve olanakları bilince çıkarılmadıkça, ne olanakları doğru yorumlamak, ne de onlardan en uygun yararlanmak söz konusu.

Bu olanaklardan yararlanılması durumunda

- İş üretmenin zamanı kısılacak
- İş verimliliği artacak
- Doğruluk yükselecek
- Sabit sermaye yatırımlarından sonra maliyetler düşecek
- Yeni iş alanlarına soyunma olanağı doğacak
- İstihdam politikaları değişecek
- Sektörün ve özel kesimin kendi dışındakilerde var olan imajları kırılacak
- Arazide bilgiler böyle saptanacak, büroda bu çağdaş donatılarla işlenecek, çizilecek, depolanacak, sunulacak.

Bu süreç doğru kavranmalıdır. Tuşa basıp, yatay uzunluk ölçmek; tuşa basıp, hesabı sonuçlandırmak; tuşa basıp, harita çizim sürecini başlatmak öyle göründükleri kadar basit değil. Tuşa bastıktan sonraki sürecin derinliğini kavramak zorundayız.

Artık, ne yazık ki, şu yaklaşım da gelecekte pek yansı bulamayacak özel kesimde; “sermaye birikimi Bağlayamıyorum, sağlayamadım ve bu teknolojileri edinemedim”.

Bir yol var: Edineceksin! Tersini durumda bu alanda zor var olacaksın! Bugün olmasa bile gelecekte böyle olacak.

2.4. Harita Özel Sektörünün Yeri

Evrensel ölçekte haritacılık kabuk değiştiriyor. Haritacılığı bu değişime zorlayan, önceki bölümlerde değinilen gelişmeler. Bu değişimler

- Bir yandan toplumsal beklentileri farklılaştırıyor
- Bir yandan bu beklentileri gerçekleştirme olanaklarını farklılaştırıyor.

Haritacılığı bir meslek yapan öz, giderek çok çeşitli alanlarda uygulanma ve boy gösterme olanağına kavuşuyor. Ya da ulaşılan meslek bilinci, mesleği bilince çıkarma düzeyi, uygulama alanlarını belirliyor.

Sektörümüz bir hizmet ve altyapı sektörü... O nedenle, bu alanla ilgili yatırımlara bağımlılık söz konusu. Yatırımlara ağırlık verilen bir dönemde yükselen grafik, tersi zamanlarda durgunluk ve bunalım söyleşilerine yerini bırakıyor.

Örneğin bugün grafiğin düştüğü bir dönem yaşanmaktadır.

Ancak Şu saptamayı yapmak gerekiyor: Gelişmiş ũlkelerin haritacılığı, Őzũne uygun çok ince uygulama alanları sergilerken, gelişmekte olan ũlkelerde haritacılıkta bir açılma eylemsizliğini anlamak olanaklı değil. Bu noktada iki sorun var:

- Sektörũn ve meslektaŐlarının kendi güçlerinin farkında olmaması
- İlgili diğer sektörlerde ortaya çıkan gereksinmelerin yakalanamaması
- Oysa uluslararası alana bakıldığında insanı ŐaŐırtan uygulama alanları göze çarpıyor:
- En geniŐ anlamda, deformasyon ölçmeleri
- Sayısal arazi modelleri
- Uydu teknikleri
- Yakın resim fotogrametrisi (banka soygunlarını, trafik kazalarını v.b. belirleme alanlarında)
- Köprü yapımlarında mühendislik ölçmeleri
- Teknik altyapılar
- Endüstri ölçmeleri
- Nükleer santrallarda haritacılık
- Arkeolojik kazılarda haritacılık
- Hidrografik ölçmeler
- evre sorunları ve arıtma sistemleri

ve sayılamayacak nice alanlar...

Bu alanlarda sektör, özellikle özel kesim, olmalıdır.

Gerekli altyapısını kurmuŐ özel kesim, esas buralarda var olmalıdır. Var olmayı, bilince çıkarmalı, istemeli ve ona kendisini uyarlamalıdır.

Gelecekte bu alanlarda, haritacılığın çok ince olanaklarından yararlanma zorunluluğu doğacaktır. Bugün bunun ipuçlarına tanık olmaktayız.

Özel sektör, geleceğin toplumunda, bilinçli devingenliğiyle ve kiŐiliđini olgunlaŐtırmıŐ olarak bir yer edinmelidir.

İŞ sürekliliği, ancak değişen gereksinmelere anında yanıt verecek bir örgütlenme ve devingenlikle olanaklı olabilecektir.

2.5. Yalnız Hizmet Üretmek Yeter Mi?

Özel kesimimizin gelecek perspektifleri açısından değerlendirilmesinde, ön plana çıkan konular var. Ciddi sorunlarla yüklü olan bu konuların yanı sıra, “gelecek” dediğimizde önemsenmesi gerek başka konuları da ele almak gerekiyor.

Yani özel sektörũn geleceğine, yalnızca hizmet üretimi açısından yaklaŐmamak gerekir, özellikle gelişmiş ũlkelerdeki yapılar gözlendiğinde, özel kesimimizin

- DeđiŐimlere önderlik etme
- Bilgi üretme
- Sektörde toparlayıcı olma
- Çağdaş olma

konularında zayıf kaldığı ortaya çıkmaktadır. Oysa gelecekte var ve güç olunacaksa, bu özelliklerin, yapının temel taŐlarından olması gerekir.

Uygulamayla iç içe olan özel kesimin, deneyimlerini, birikimlerini yazılı metinlere dönüŐtũrememesi

hayret vericidir. Seminerlerde, kurultaylarda bu kesim adına bir kaç kişinin konuşması yetmez.

Sektörde “gelenekselcilik” egemendir. Sektördeki yenileşmelerde özel kesim kamunun biraz önündedir. Ancak bu önderlik, yeterli bir önderlik değildir.

Sektördeki yenileşmelerde ve sektör içi gelişmelerde özel kesimin çok daha etkin ve atak davranması kaçınılmazdır. Her şeyi kamudan bekleyerek geleceğe uzanılmaz.

Umulur ve gelişme öyle bir noktaya gelir ki, özel kesim bilgi üretimine üniversitelerin yanı sıra katılır ve gelişmelere yön verir.

Yani yalnızca hizmet üretmek ve para kazanmak yetmiyor. Kendini yenileyen ve gelişmeler karşısında kültürel gelişmeye ayak uyduran, meslek kültürünün gelişmesine katkı sağlayan bir yapıdır olması gereken.

2.6. Profesyonelliği Öğrenmek ve Profesyonel Olmak

Profesyonellik, bir işi, bir mesleği, o mesleğin kurallarına uygun olarak yapmak demektir. Bu, söylenmesi kolay, gerçekleşmesi kolay olmayan bir olgudur.

Profesyonellik temel olarak 3 öğeden oluşur:

- Köklü ve devingen bir meslek bilinci
- Tutarlı bir kişilik ve ahlak yapısı
- Okul sonrası eğitim

Profesyonellik, niceliksel büyüme yanında niteliksel yanın güçlenmesini zorunlu kılar. Niteliksel gelişimin temelinde ise, bitmez-tükenmez eğitim olgusu vardır.

Mesleğe gönül vermek, amatörce duygularla olur. Bu, bir önkoşuldur. Fakat meslek yapılırken, profesyonel davranışlar ön plana çıkar, çıkmalıdır.

Ancak iyi uygulamalar yapıldığı sürece sektör içinde kalınabileceği bilinmelidir. Buna zorlayıcı teknik normlar koymak, insansal gelenekler ve ahlak anlayışı yerleştirmek gerekir.

Profesyonel olabilmek, aslında her şeyi kapsamaktadır. Ben “buyum” diyenin, o kaldığı sürece başka bir şey olamaması gerekir.

Bedrettin Cömert “sanat sanat için mi, halk için mi” tartışmaları üzerine yazdığı bir yazıda şöyle der.:

“Bir kunduracının bile, kunduracıca bir işlevinin ve hizmetinin olabilmesi için, önce kundura yapmayı bilmesi gerekir.”

Profesyonelce davranmayı olumlu ya da olumsuz etkileyen, sektörle ilgili şu öğeler önem kazanır:

- Eğitim
- Örgütlenme - kurumsallaşma - sektörleşme
- Tüzel altlıklar
- Mesleğin korunması gereği
- Sektörde standartlaşma
- Ücret ve eder ölçütleri
- Topluma uyum ve çağdaşlığa uyum
- Toplumun ahlaksal değer ölçütleri

Amatörlüğün coşkusunu ve gönül verme yanını unutmadan, geleceği profesyonel davranışların yaygınlaşmasında ve kökleşmesinde görmek gerekiyor.

2.7. Gelenekler Yaratmak

Hep geleceği düşünüyoruz. Oraya varmaya, ulaşmaya çalışıyoruz. Yaşadıklarımız gibi, yaşayacağımız gelecek de bir gün geçmişimiz olacak Bir şey geçmiş olunca, onu, yeniden kuramayız.

Ancak yaşadığımız sürece geleceğe sarkacak, geleceklerde sarılmaca gelenekler yaratılabilir ve o zaman yaşamış olmanın anlamı büyür.

Gerçi gelenek kavramı, uygulama alanında, yaklaşımların niteliğine göre çok tehlikeli, ama aynı zamanda çok yararlı olabilecek bir toplumsal kurumu tanımlıyor. Gelenek, “bir toplumda, bir toplulukta, eskiden kalmış olmaları dolayısıyla saygın tutulup kuşaktan kuşağa iletilen tinsel ekin (kültür) öğelerinin her biri” olarak tanımlanıyor. Tanımdaki geçmiş, tarihi düşündürüyor.

Gelişmeyi engelleyici ve yeniliklere kapalı gelenekçilik kadar, geçmişe-tarihe ve geleneğe, yani toplumsal ve kültürel mirasa dayanma yan karşı-gelenekçilik, karşı-yenilikçilik de toplum için zararlıdır (Özdemir İnce 1985)

Bunların ışığında, gelenekler, ama iyi gelenekler, çağdaş gelenekler yaratan bir topluluk olmak da gelecek için önem taşıyor.

- İnsan ilişkilerinde
- Meslektaş ilişkilerinde
- Mesleğin yapılmasında

güzel gelenek örnekleri vermek önemlidir.

Birbirine kuşkuyla bakan, birbirini hazmedemeyen bir topluluğun gelenek yaratma şansı azdır.

Özel kesimimiz de, yaşamının her türünde, geleceğe bırakacağı geleneklerin hesabını yapmalıdır. İşte Piri Reis üstadımızdan başlayarak bugünlere ulaşan geçmişten bu anlamda bir şeyler çıkarmak, bunun üzerine düşünmek gerek.

3. YENİDEN YAPILANMANIN TEMEL KOŞULU: DEĞİŞEBİLMEK

Tüm söylenenler ışığında, özel kesimin yeniden yapılanmasında temel koşul nedir? Yeniden yapılanma nereden ve nasıl başlamalıdır? Bu çıkış noktası için farklı değerlendirmeler yapılabilir. Ancak, içinde bulunduğumuz dünya ve ülke ortamında bir önkoşul kendisini yakıcı biçimde duyumsatmaktadır: Değişebilmek...

Bu kavramda, şimdiye değin yapılmış onca önerinin neden yaşama geçmediği de anlaşılabilir, öneriler yaşam bulsalar, değişim olacaktı. Ya da tersi, değişilebilseydi, şimdi bazı öneriler yaşam bulmuş olacaktı.

Değişebilmek için ise,

- Değişimi istemek gerekir
- Değişim için uğraş vermek gerekir

- Ve önce kişinin kendisinin değişmesi gerekir

3.1. Neden Değişmek Gerek?

Değiştirebilmek için, değişmek gerekir. Değişim ise, düşüncede başlar. İnsanın o alanını çok canlı ve devingen tutması gerekir.

Diyoruz ki; özel kesimde, ya da sektörde yeniden yapılanma...

Yeniden yapılanma için, onun düşünsel altlığına sahip olunmazsa, yapılanma nasıl gerçekleşecektir? Ve öncelikle kendimizi değiştirmeden, çevremizi, sektörümüzü toplumu nasıl değiştirebiliriz.

Evrene bakınca, “dünya amma hızla değişiyor” diyoruz.

Değişen dünyada, değişmeden var olmak; ya da değişmeden dünyanın değişmesine katkı sağlamak... Bu olanaksız.

3.2. Devingen Olmadan Olur Mu?

Bir kere değişmek, başka da hiç değişmemek diye bir durum da olanaksız. Bir de devingen olmak gerekiyor. Devingenlik (dinamizm), zaman içinde bir değişimi içermektedir. Değişim, sistemin belirli bir durumundan diğer bir duruma geçiş (dönüşüm) süreci olarak tanımlanabilir. Sistemin bir “durumu” ise, zamanın belli bir anında sistemin elemanlarının, aralarında belirli ilişkilerle birlikte, belirli değerlerde olmasıdır. Değişim, bir durumdan diğer bir duruma geçme süreci, sistem öğelerinin, değerlerinin ve/veya bu öğeler arasındaki ilişkilerin başkalaşması ile olanaklıdır. Devingenlik, sistemdeki bu başkalaşmanın sürekli olmasıdır.

Bu başkalaşma içinde, sistemin kendi kendisini örgütleyebilmesi gerekiyor. Ancak bu örgütlenme devingenliğiyle sistem kendi iç dengesini korur ve dışa karşı güçlü olur.

Öyle görünüyor ki, sorun burada yatmaktadır. Bunun üzerinde, öncelikle kendimize, sonra topluluğumuza yönelik olarak yapacağımız değerlendirmeler, yeniden yapılanmanın başlangıcını oluşturacaktır.

Sorunlar ve perspektifler bölümünde dile getirilenler ancak bu dürtü, başlangıç sağlanabilirse çözülebilecek teknik sorunlardır.

4. SONUÇ

Sektör içi sorunlarda yine yılların sorunları durmaktadır. Sektörde kurumlar yerli yerine oturmuyunca, bu dağınıklık özel kesime de yansiyacaktır. O0 zaman sorunu yalnızca bir “özel sektör sorunu” olarak değil, “sektör sorunu” olarak almak gerekir, özel sektörün yeniden yapılanması sorunsalını da bu genel çerçeveye içine oturtmak doğru olur,

Çok kısa sürelerde özel sektörün köktenci bir yeniden yapılanma eğilimi yaratması olası görülüyor, özel sektör, olasılıkla zaman içinde, ama mutlaka yeniden yapılanacak.

Biraz el yordamlarıyla, biraz acıyla, ama bu olacak...

Değişmeyi isteyenlerin, durumundan hoşnut olanların, değişme eğilimi içinde olanların, içinde bulunan koşulları değiştirmek isteyenlerin, yanı sıra kabul edenlerin ve hatta statükoyu koruma

uğraşı verenlerin arasından bir yol bulunacak ve değişim yaşanacak.

Çünkü değişmek ve değiştirmek, altyapısı oluştuduğu ya da oluşturulduğu zaman, “olabilir” şeylerdendir. Bu altyapı öncelikle düşünsel temelli bir altyapı olmak zorundadır. Bu temel, o an akla gelen ya da o an söylenip geçilen bir fikirler dizisinden oluşmamalıdır. Tartışılmış, olgunlaştırılmış ve sistemleştirilmiş bir temel olmalıdır.

Sorunun çözümü, Öncelikle bu altyapının yaratılmasında yatıyor.

Olabilir'i konuşurken ise, çıkış noktası, ülke koşullarıdır. Hangi koşullarda yaşadığımızı, bu koşulların insanı neye koşulladığını, yapılacakların bu koşullardaki gerçekleşme şanslarını sürekli tartarak yürüdüğümüzde, yani nesnel davrandığımızda olmayacak şey delildir, **yeniden yapılanma...**